

• ПІДГОТОВКА КАДРІВ З ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

• STATE PREPARATION IN THE BRANCH OF PHYSICAL TRAINING,
SPORTS AND HUMAN HEALTH

УДК 796.071.43

ШЛЯХИ УЗГОДЖЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИМОГ ДО КВАЛІФІКАЦІЇ СПОРТИВНИХ ТРЕНЕРІВ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ ТРЕНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Володимир ЛЕВКІВ

Львівський державний університет
фізичної культури, м. Львів, Україна,
email: vlevkiv@ukr.net

Анотація. Для інтенсифікації європейської інтеграції фахівців сфери фізичної культури і спорту актуальним науково-практичним завданням постає узгодження вимог до професійної підготовки і кваліфікації спортивних тренерів з європейськими стандартами тренерської діяльності. *Мета дослідження:* визначення шляхів узгодження вітчизняних вимог до кваліфікації спортивних тренерів з європейськими стандартами тренерської діяльності. *Методи дослідження:* теоретичний аналіз та узагальнення, аналіз документальних матеріалів, спеціальної літератури, інформаційних джерел мережі Інтернет. *Результати дослідження:* посади фахівців сфери фізичної культури і спорту, залучених до організації і проведення навчально-тренувального процесу з виду спорту, розподілено за чотирма тренерськими категоріями згідно з 3–7 кваліфікаційними рівнями із врахуванням освітнього чи освітньо-кваліфікаційного рівнів, стажу роботи, складності професійних завдань.

Ключові слова: спорт, професія, тренер, кваліфікація, європейський стандарт.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні відбувається реформування сфери фізичної культури і спорту. Основним мотивом цього процесу є орієнтація на європейські стандарти, а кінцевим завданням – інтеграція фізкультурно-спортивної діяльності українців у європейський простір. Невід'ємним компонентом євроінтеграційних процесів є професійна підготовка спортивних тренерів, яка передбачає створення в Україні передумов для мобільного навчання майбутніх тренерів у вітчизняних та європейських вищих навчальних закладах, а також для розширення ринку праці українських тренерів у країнах Європи. На жаль, сьогодні вітчизняні вимоги до професійної підготовки і кваліфікації спортивних тренерів не узгоджені з європейськими стандартами тренерської діяльності, що негативно впливає на європейську інтеграцію фахівців зі сфери фізичної культури і спорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх двадцяти років у країнах Європи відбувалися масштабні заходи за участі різних міжнародних організацій, серед яких Європейська мережа спортивної науки, освіта і працевлаштування (ENSSEE), Міжнародна рада тренерської освіти (ICSE), Європейська тренерська рада (ECC), Європейський олімпійський комітет (ЕОС), міжнародні спортивні федерації. Така діяльність спрямована на узгодження критеріїв оцінювання діяльності спортивних тренерів. У результаті аналізу змісту тренерської діяльності в різних видах спорту її було визнано як поширену серед населення кваліфіковану професію, що потребує прояву у фахівців певного рівня компетентності і спрямована на розвиток спортсменів до відповідного рівня. У 1999 році було затверджено п'ятирівневу горизонтальну структуру оцінювання тренерських кваліфікацій [5, 6].

Згодом після проведення Лісабонського, Болонського і Копенгагенського процесів, під час яких були проаналізовані тенденції соціального й економічного розвитку Євросо-

юзу, окреслені нові напрями для класифікації професійної і вищої освіти. На підставі цих рішень у 2007 році було затверджено нову Міжнародну структуру спортивного тренерства (ISCF), що базувалася на визначенні професійних рівнів спортивного тренера на підставі вимог до тренерських посад (ролей) і конкретизації рівнів тренерської компетентності. Центральною вимогою до тренерської діяльності в усіх контекстах є залучення спортсменів до навчально-тренувальних занять і змагань, які спрямовані на досягнення бажаних для спортсменів результатів [8].

На підставі прийнятих підходів визнано, що тренувальний процес спортсменів здійснюють тренери-волонтери (добровольці), тренери з частковою оплатою праці і тренери з повною оплатою праці. Співвідношення цих категорій тренерів змінюється залежно від статусу, структури і ресурсу кожного виду спорту в різних країнах. Тому тренерську діяльність слід розглядати як змішану професійну діяльність [7]. Разом з тим для визначення розмірів оплати праці тренерів, затверджено чотири рівні тренерської діяльності: помічник тренера, тренер, старший тренер і головний тренер. Відповідно до восьмирівневої Європейської кваліфікаційної структури (EQF) помічника тренера зараховано до 3-го рівня, тренера – до 4-го і 5-го рівнів, старшого тренера – до 6-го рівня і головного тренера – до 7-го рівня [3, 8].

У 2015 році восьмирівневу Європейську кваліфікаційну структуру (EQF) замінила десятирівнева. Однак приналежність тренерської діяльності оплачуваних фахівців до 3–7 рівнів не змінилася. Водночас визнано, що тренерів, які здійснюють професійну діяльність з початківцями на волонтерських засадах, доцільно вважати фахівцями 2-го рівня, а кваліфікованих спортсменів, які передають свій досвід початківцям, – фахівцями 1-го рівня [9].

Отже, в Європі, завдяки діяльності міжнародних організацій, розроблено критерії кваліфікаційних рівнів професійної діяльності спортивних тренерів. Зміст діяльності спортивного тренера та критерії оцінювання тренерської компетентності розкрито в таких документах: Європейська кваліфікаційна структура (EQF), Європейська кредитна система для професійної освіти і підготовки (тренування) (ECVET), Міжнародна структура спортивного тренерства (ISCF) [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9].

Сьогодні в різних країнах Європи фахівці узгоджують національні вимоги до професійної підготовки і кваліфікації спортивних тренерів з вимогами міжнародної структури спортивного тренерства. Науковці різних країн спрямовують свою увагу на створення єдиної інтегрованої системи професійної підготовки спортивних тренерів у вищих навчальних закладах та в інших організаціях, яка ґрунтується на компетентнісній моделі фахівця [4, 5, 8].

В Україні підготовка працівників сфери фізичної культури і спорту здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фізичну культуру і спорт», інших нормативних документів. У 2011 році Постановою Кабінету Міністрів України затверджено Національну рамку кваліфікацій, яка передбачає системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Національна рамка кваліфікацій упроваджена у вітчизняну практику зокрема і для «введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців» [2].

Перелік професій та посад працівників сфери фізичної культури і спорту, а також вимоги до змісту їх діяльності конкретизовані у Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників (Випуск 85. Спортивна діяльність). Кваліфікаційні характеристики професій дають підстави вирішувати питання раціонального розподілу праці та правильного використання персоналу згідно з фахом і кваліфікацією, а також визначати завдання, обов'язки і відповідальність працівників [1].

Однак сьогодні немає затвердженої класифікації професій фахівців сфери фізичної культури і спорту відповідно до рівнів Національної рамки кваліфікацій, що вказує на актуальність проведення досліджень у цьому напрямі як необхідного етапу євроінтеграції галузевих фахівців.

Мета дослідження – визначення шляхів узгодження вітчизняних вимог до кваліфікації спортивних тренерів з європейськими стандартами тренерської діяльності.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, аналіз документальних матеріалів, спеціальної літератури, інформаційних джерел мережі Інтернет.

Зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Виконання дослідження здійснено в межах теми «Організаційно-педагогічні технології підготовки працівників галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини» Львівського державного університету фізичної культури на 2011–2015 рр.

Результати дослідження та їх обговорення. Вимоги до діяльності працівників сфери фізичної культури і спорту, що відображені в Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників, складаються з таких розділів: «Завдання та обов'язки», «Повинен знати», «Кваліфікаційні вимоги». (Ураховуючи мету статті, будуть проаналізовані лише посади фахівців, у завданнях яких передбачено проведення тренувального процесу.)

В аналізі розділу «Кваліфікаційні вимоги» виявлено, що до категорії «фахівці» зараховано професії (посади), які вимагають від працівників наявності різного освітнього й освітньо-кваліфікаційного рівнів. Зокрема, таким фахівцем, як спортсмен-інструктор, спорсмен-інструктор національної збірної команди України, спортсмен-професіонал з виду спорту достатньо мати повну загальну середню освіту та спортивні досягнення, за результатами яких присвоюються спортивні звання, а таким фахівцем, як інструктор з фізкультури, тренер-викладач з виду спорту (спортивної школи, секції тощо) – неповну вищу освіту (молодший бакалавр). І лише для перебування на таких посадах фахівця як інструктор-методист з фізичної культури та спорту, інструктор навчально-тренувального пункту, інструктор-методист спортивної школи, інструктор-методист тренажерного комплексу (залу), тренер з виду спорту (федерації, збірної чи клубної команди, спортивної школи тощо) необхідно мати базову вищу освіту (бакалавр). Слід зазначити, що із збільшенням стажу роботи і підвищенням рівня компетентності, інструкторові може присвоюватися кваліфікація старший інструктор, а тренерові – друга, перша і вища кваліфікаційні категорії [1].

У розділі «Завдання та обов'язки» міститься перелік основних виробничих функцій та обов'язків, властивих цій професії (посади), які можуть бути доручені працівникові з урахуванням технологічної однорідності та взаємозв'язку робіт. Порівняльний аналіз змісту розділів «Завдання та обов'язки» різних фахівців та вимог кваліфікаційних рівнів Національної рамки кваліфікацій дає змогу стверджувати, що професійна діяльність спортсменів-інструкторів вимагає від них здатності виконувати виробничі або навчальні завдання середньої складності за визначеними алгоритмами в межах встановлених норм часу і якості. Професійна діяльність молодших бакалаврів вимагає від них здатності самостійно виконувати складні спеціалізовані виробничі чи навчальні завдання в нестандартних ситуаціях, або ж здатності розв'язувати типові спеціалізовані завдання в умовах, що характеризуються певною невизначеністю. Професійна діяльність бакалаврів вимагає від них здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в умовах, що характеризуються комплексністю та невизначеністю, а також передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій [1].

На підставі вимоги Міжнародної структури спортивного тренерства (ISCF), Національної рамки кваліфікацій і кваліфікаційних характеристик професій працівників можна узгодити кваліфікаційні рівні українських фахівців з європейськими кваліфікаційними рівнями тренерської діяльності (табл. 1).

Посаду спортсмена-інструктора обіймають спортсмени високого класу, які навчаються у школі вищої спортивної майстерності або є в складі (основного, кандидатського, резервного) національних збірних команд з видів спорту і беруть участь у змаганнях другого рангу. Посаду спортсмена-інструктора залежно від виду спорту можуть обіймати спортсмени молодших вікових груп (наприклад, у спортивній чи художній гімнастиці). Такі спортсмени ще не мають повної загальної середньої освіти, а тому перебувають на третьому кваліфікаційному рівні.

Посади спортсмена-інструктора національної збірної команди України та спортсмена-професіонала обіймають спортсмени високого класу, які навчаються у школі вищої спортивної майстерності або належать до основного складу національних збірних команд з видів спорту і беруть участь у змаганнях другого і першого рангів. Як правило, це дорослі спортсмени від 21 року і старші. Вони мають повну загальну середню освіту, а тому перебувають на четвертому кваліфікаційному рівні.

Таблиця 1

**Кваліфікаційна структура фахівців зі сфери фізичної культури і спорту,
які здійснюють тренерську діяльність**

Кваліфікаційна структура				
європейська		вітчизняна (національна)		
тренерський рівень	тренерські посади (ролі) ЄКС (EQS)	тренерський рівень	кваліфікаційний рівень	професія (посада) НРК (NQS)
7	Головний тренер	7	6 або 7	Тренер з виду спорту (Ф, ЗК, КК, СШ) Тренер-викладач зВС вищої категорії
6	Старший тренер	6	6 або 7	Тренер-викладач зВС першої категорії Інструктор-методист зВС
4–5	Тренер	5	5	Тренер-викладач зВС другої категорії Старший інструктор зВС
		4	5	Тренер-викладач зВС Інструктор зВС
3	Помічник тренера	3	4	Спортсмен-професіонал Спортсмен-інструктор НЗКУ
			3	Спортсмен-інструктор

Примітки: зВС – з виду спорту; ЗК – збірна команда; КК – клубна команда; НЗКУ – національна збірна команда України; СШ – спортивна школа; Ф – федерація.

У кваліфікаційній характеристиці спортсмена-інструктора передбачено завдання – «спільно з тренерським складом бере участь у плануванні навчально-тренувального процесу» [1]. Отож спортсмен-інструктор, урахувавши рівень спортивної підготовленості та вимоги кваліфікаційної характеристики, готовий виконувати функції помічника тренера. Отже, його доцільно вважати фахівцем третього тренерського рівня.

У довіднику кваліфікаційних характеристик є посада інструктора з фізкультури, першим завданням якого є створення фізкультурно-оздоровчих та дитячих спортивних секцій, груп. На нашу думку, з цієї посади доцільно виокремити посаду інструктора з виду спорту, залишивши усі вимоги, передбачені кваліфікаційною характеристикою, але конкретизувавши вид спорту (рухової активності). Такий підхід передбачено в європейському класифікаторі професій працівників сфери фізичної культури і спорту. На відміну від інструктора з виду спорту, тренер-викладач з виду спорту має завдання відбирати та орієнтувати найбільш перспективних дітей і підлітків для подальшого вдосконалення спортивної майстерності.

Спільними для фахівців, що обіймають ці дві посади, є вимоги до рівня освіти і стажу професійної діяльності, а саме: працювати на цих посадах можуть особи, які мають неповну вищу освіту і не мають стажу роботи. Оскільки фахівці мають початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, то вони належать до п'ятого кваліфікаційного рівня. На нашу думку, наявність початкової професійної освіти і відсутність стажу роботи дає підстави зарахувати ці посади до четвертого тренерського рівня.

Відповідно до вимог кваліфікаційних характеристик, інструктор з фізкультури, який має стаж два і більше років, може обіймати посаду старшого інструктора з фізкультури. На нашу думку, стаж професійної діяльності підвищує кваліфікацію фахівця, що дає підстави старшого інструктора з фізкультури (з виду спорту) зарахувати до п'ятого тренерського рівня. Стаж роботи тренера-викладача з виду спорту три і більше років, робота зі спортсменами на етапі попередньої базової підготовки дозволяє перевести фахівця на посаду тренера-викладача другої кваліфікаційної категорії. Отож його також доцільно віднести до п'ятого тренерського рівня.

Збільшення стажу роботи і здійснення навчально-тренувального процесу спортсменів на етапах спеціалізованої базової підготовки дає підстави перевести фахівця на посаду тренера-викладача першої кваліфікаційної категорії. Як правило, фахівці такого рівня мають перший (бакалаврський) або другий (магістерський) освітньо-кваліфікаційні рівні, тому їх слід віднести до шостого або сьомого кваліфікаційного рівнів відповідно.

Ураховуючи вимоги європейської кваліфікаційної структури до посади старший тренер та зміст діяльності тренера-викладача першої кваліфікаційної категорії, можна стверджувати, що посада такого фахівця відповідає шостому тренерському рівневі. На нашу думку, для узгодження назви посад тренерів у вітчизняній кваліфікаційній структурі із європейською доцільно посаду тренера-викладача першої кваліфікаційної категорії назвати «старший тренер». До цього ж тренерського рівня доцільно віднести й посаду інструктора-методиста спортивної школи, який згідно з посадовими обов'язками «аналізує та узагальнює результати і змістовність праці тренерів-викладачів». На нашу думку, інструктора-методиста доцільно називати тренером-методистом.

До сьомого тренерського рівня, на нашу думку, слід зарахувати тренера-викладача, який має вищу кваліфікаційну категорію і, як правило, «забезпечує організацію навчально-тренувального процесу на етапі підготовки до вищих спортивних досягнень». Також у Довіднику кваліфікаційних характеристик виокремлено посаду тренера з виду спорту (федерації, збірної чи клубної команди, спортивної школи тощо). Його функціональні обов'язки передбачають «участь в організації і практичному здійсненні науково-методичної та дослідницької роботи з видів спорту» та «упровадження в практику і розробка в установленому порядку науково обґрунтованої системи підготовки спортсменів високого класу та спортивних резервів» [1, С. 22]. Зазначені посади, на нашу думку, доцільно назвати «головний тренер», що співзвучно з посадою сьомого тренерського рівня європейської кваліфікаційної структури.

Висновки:

1. Працівників сфери фізичної культури і спорту, які зараховані до категорії «фахівці» та залучені до організації і проведення навчально-тренувального процесу спортсменів, доцільно вважати тренерами з виду спорту відповідно до європейських стандартів тренерської діяльності.

2. Посади фахівців сфери фізичної культури і спорту, залучених до організації і проведення навчально-тренувального процесу спортсменів, доцільно розподілити за чотирма тренерськими рівнями відповідно до 3–7-ого кваліфікаційних рівнів із врахуванням освітнього чи освітньо-кваліфікаційного рівнів, стажу роботи, складності професійних завдань.

3. Рівень професійної компетентності спортсмена-інструктора, спортсмена-інструктора національної збірної команди України, спортсмена-професіонала з виду спорту відповідає рівневі компетентності помічника тренера європейської кваліфікаційної структури і належить до третього тренерського рівня.

4. Рівень професійної компетентності інструктора з фізкультури і тренера-викладача з виду спорту (спортивної школи, секції тощо) відповідає рівневі компетентності тренера європейської кваліфікаційної структури, який працює зі спортсменами-початківцями, і належить до четвертого тренерського рівня.

5. Рівень професійної компетентності старшого інструктора з фізкультури і тренера-викладача з виду спорту другої кваліфікаційної категорії відповідає рівневі компетентності

тренера європейської кваліфікаційної структури, який працює зі спортсменами, що беруть участь у класифікаційних змаганнях з виду спорту, і належить до п'ятого тренерського рівня.

6. Рівень професійної компетентності тренера-викладача з виду спорту першої кваліфікаційної категорії та інструктора-методиста з фізичної культури та спорту відповідає рівневі компетентності старшого тренера європейської кваліфікаційної структури і належить до шостого тренерського рівня

7. Рівень професійної компетентності тренера-викладача з виду спорту вищої кваліфікаційної категорії та тренера з виду спорту (федерації, збірної чи клубної команди, спортивної школи тощо) відповідає рівневі компетентності головного тренера європейської кваліфікаційної структури і належить до сьомого тренерського рівня.

Перспективи подальших досліджень полягають у конкретизації вимог до рівнів знань, вмінь і компетенцій фахівців сфери фізичної культури і спорту, посади яких стосуються різних тренерських рівнів.

Список літератури

1. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників (ДКХП) «Спортивна діяльність». – Краматорськ : Центр продуктивності, 2006. – Вип. 8. – 120 с.
2. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1341. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011>.
3. Ad-Hoc Group of Experts on EQF and Sport [Electronic resource]. – Access mode: <http://ec.europa.eu/sport/library/documents/xg-goe-eqf-201209-final-rpt.pdf>. (date of application: 10.05.2016).
4. Crespo M. The European Framework for the recognition of coaching competence and qualifications / Crespo M. // European Framework Coaching Qualifications-Crespo-London-2008 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.miguelcrespo.net/> (date of application: 10.05.2016).
5. Duffy P. Implementation of the Bologna Process and Model Curriculum Development in Coaching Introduction / Duffy P/ [Electronic resource]. – Access mode: http://treinadores.pt/multimedia/imagens/artigos-publicacoes/implementation_of_the_bologna_process-coaching.pdf (date of application: 10.05.2016).
6. Duffy P. Sport Coaching and the European Qualifications Framework (EQF) / Duffy P. [Electronic resource]. – Access mode: [http://www.bloso-kics.be/Tewerkstelling/Gedeelde%20%20documenten/Compententies/101219 EU voorzitterschap Sportcoaching-EQF.pdf](http://www.bloso-kics.be/Tewerkstelling/Gedeelde%20%20documenten/Compententies/101219%20EU%20voorzitterschap%20Sportcoaching-EQF.pdf). (date of application: 10.05.2016).
7. Coaching as a 'profession': Challenges and future directions. / Duffy P., Hartley H., Bales J., Crespo M., Dick F., Vardhan D., Nordmann L., Curado J. (2011). // International Journal of Sport Science and Coaching. – 2011. – Vol. 5(2). – P. 93–124.
8. International Sport Coaching Framework [Electronic resource]. – Access mode: http://www.icce.ws/assets/files/news/ISCF_1_aug_2012.pdf. (date of application: 10.05.2016).
9. International Sport Coaching Framework [Electronic resource]. – Access mode: http://www.icce.ws/_assets/files/iscf-1.2-10-7-15.pdf. (date of application: 10.05.2016).

ПУТИ СОГЛАСОВАНИЯ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ТРЕБОВАНИЙ К КВАЛИФИКАЦИИ СПОРТИВНЫХ ТРЕНЕРОВ С ЕВРОПЕЙСКИМИ СТАНДАРТАМИ ТРЕНЕРСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Владимир ЛЕВКИВ

*Львовский государственный университет
физической культуры, Львов, Украина,
email: vlevkiv@ukr.net*

Аннотация. Для интенсификации европейской интеграции специалистов сферы физической культуры и спорта актуальным научно-практическим заданием является согласование требований к профессиональной подготовке и квалификации спортивных тренеров с европейскими стандартами тренерской деятельности. Цель исследования: определение путей согласования отечественных требований к квалификации спортивных тренеров с европейскими стандартами тренерской деятельности. Методы исследования: теоретический анализ и обобщение, анализ документальных материалов, специальной литературы, информационных источников сети Интернет. Результаты исследования: должности специалистов сферы физической культуры и спорта, привлеченных к организации и проведению учебно-тренировочного процесса по виду спорта, распределены по 4-х тренерских уровнях в соответствии с 3–7-м квалификационными уровнями с учетом образовательного или образовательно-квалификационного уровней, стажа работы, сложности профессиональных заданий.

Ключевые слова: спорт, профессия, тренер, квалификация, европейский стандарт.

CONCORDANCE WAYS OF DOMESTIC REQUIREMENTS TO QUALIFICATION OF SPORTING COACHES WITH THE EUROPEAN STANDARDS OF COACHING

Volodymyr LEVKIV

*Lviv State University of Physical Culture,
Lviv, Ukraine, email: vlevkiv@ukr.net*

Abstract. For intensification of European integration of specialists in the field of physical education and sport to the relevant scientific and practical task, the concordance of requirements to professional preparation and qualification of sporting coaches with the European standards of coaching has appeared. Research object: determination of ways of concordance of domestic requirements to qualification of coaches with the European standards of coaching. Research methods: theoretical analysis and generalization, analysis of documentary materials, special literature, informative sources of the Internet network. Research results: positions of specialists the field of physical education and sport, which are engaged in organization and realization of educational-training process according to the kind of sport, are divided into 4 coach's levels in accordance with 3rd – 7th qualifying levels considering educational or qualifying levels, work experience, complication of professional tasks.

Keywords: sport, profession, coach, qualification, European standard.

References

1. Dovidnyk kvalifikatsiynykh kharakterystyk profesiy pratsivnykiv (DKKhP) «Sportyvna diyal'nist'» [Handbook of qualifying characteristics trades workers (DKHP) "Sports Activities"]. Kramators'k : Tsentr produktyvnosti, 2006. Vyp. 8.120 s. (in Ukrainian)
2. Pro zatverdzhennya Natsional'noyi ramky kvalifikatsiy [On approval of the National Qualifications Framework] : Postanova KМУ vid 23 lystopada 2011 r. # 1341. [Elektronnyy re-surs]. Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011>. (in Ukrainian)
3. Ad-Hoc Group of Experts on EQF and Sport [Electronic resource]. Access mode: <http://ec.europa.eu/sport/library/documents/xg-goe-eqf-201209-final-rpt.pdf>. (date of application: 10.05.2016).
4. Crespo M. The European Framework for the recognition of coaching competence and qualifications // European Framework Coaching Qualifications-Crespo-London-2008 [Electronic resource]. Access mode: <http://www.miguelcrespo.net/> (date of application: 10.05.2016).
5. Duffy P. Implementation of the Bologna Process and Model Curriculum Development in Coaching Introduction [Electronic resource]. Access mode: http://treinadores.pt/multimedia/imagens/artigos-publicacoes/implementation_of_the_bologna_process-coaching.pdf (date of application: 10.05.2016).
6. Duffy P. Sport Coaching and the European Qualifications Framework (EQF). [Electronic resource]. Access mode: http://www.bloso-kics.be/Tewerkstelling/Gedeelde%20%20document-en/Compententies/101219_EU_voorzitterschap_Sportcoaching-EQF.pdf. (date of application: 10.05.2016).
7. Duffy P., Hartley H., Bales J., Crespo M., Dick F., Vardhan D., Nordmann L., Curado J. Coaching as a 'profession': Challenges and future directions. / (2011). // International Journal of Sport Science and Coaching. 2011. Vol. 5(2). P. 93–124.
8. International Sport Coaching Framework [Electronic resource]. Access mode: http://www.icce.ws/assets/files/news/ISCF_1_aug_2012.pdf. (date of application: 10.05.2016).
9. International Sport Coaching Framework [Electronic resource]. Access mode: http://www.icce.ws/_assets/files/iscf-1.2-10-7-15.pdf. (date of application: 10.05.2016).

Стаття надійшла до редколегії 27.10.2016

Прийнята до друку 17.11.2016

Підписана до друку 30.12.2016